

Samenvatting brochure Schooluitval en thuiszitten

In de multimediale brochures van het Kenniscentrum Hoogbegaafdheid belichten we telkens een ander thema. Dit keer: Schooluitval en thuiszitten.

Alle inspanningen en goede bedoelingen ten spijt lukt het niet altijd om voor alle begaafde leerlingen het onderwijs passend te maken. Dat kan leiden tot het verlaten van de school en soms ook langdurig thuiszitten. Het gesprek verplaatst zich dan van schoolaanwezigheid naar schooluitval.

Uitvallen is een samenspel van factoren

Schooluitval en thuis komen te zitten is een complexe situatie. Aan deze complexiteit ligt een samenspel van factoren ten grondslag. Een hoog ontwikkelingspotentieel als zodanig is als zodanig geen aanleiding om problemen die leiden tot schooluitval op voorhand te veronderstellen. Als er sprake is van een mismatch met de pedagogisch-didactische omgeving kunnen leerlingen weinig ervaring met leerfrustraties op doen, een negatief zelfbeeld ontwikkelen, angst- en stemmingsproblemen hebben en/of ontwikkelings- of leerproblematiek tonen en uiteindelijk ook trauma's oplopen. Onderzoek toont aan dat er drie thema's zijn waaronder de risicofactoren die bijdragen aan schooluitval geplaatst kunnen worden.

- *Biologische en psychologische persoonskenmerken*: sterke en minder sterke kanten van de leerling, copingstrategieën voor het omgaan met succes en tegenslag, verminderde leeraspiraties, de mate van veerkracht die een leerling heeft of gedachten van de leerling zoals 'Ik vind school niet leuk'.
- *Omgevingsfactoren die individueel verschillen*: de manier waarop een kind thuis wordt opgevoed, de sociaal-economische klasse waarin een leerling opgroeit, ouders die onvoldoende aan de bel trekken als hun kind op school afwezig is, deel zijn van een etnische minderheid en welke hulpverleners in de buurt gevestigd zijn. Maar ook een gebrek aan kansen om te kunnen deelnemen aan activiteiten buiten het leerstofaanbod om en weinig ontwikkelingsgelijken kunnen herkennen in de omgeving kunnen een rol spelen.
- *Bredere omgevingsfactoren*: bijvoorbeeld een prestatie maatschappij waarin een sterke nadruk wordt gelegd op individuele verantwoordelijkheid voor succes, op de

maakbaarheid van succes en op het moeten excelleren. Maar ook factoren als zwanger raken of alcohol- en drugsgebruik vallen hieronder.

Maatwerk als uitgangspunt

Maatwerk betekent kijken naar de behoeften van de leerling en daarop aansluiten. Het vergt dat onderwijs en zorg met elkaar gaan samenwerken, terwijl deze vaak verschillende uitgangspunten hebben om een kind of jongere te helpen. De kans op succesvol maatwerk wordt vergroot door een succesvolle samenwerking tussen zorg en onderwijs. Dat leidt tot interventietrajecten voor thuiszitters waarbij professionals uit onderwijs en zorg gelijkwaardig en gelijktijdig betrokken zijn. Maak wél duidelijk wie de overkoepelende regie heeft als er meerdere instanties betrokken zijn bij de jongere. Stem daarbij het proces en het tempo op de jongere af. Het tempo van interventies mag niet hoger zijn dan de jongere aankan.

Zes tips om het risico op uitval te beperken

- Zorg voor voldoende kennis binnen de organisatie over leerlingen met een hoog ontwikkelingspotentieel. Wees al vanaf het prille begin alert op kenmerken van begaafdheid.
- Kijk naar de bredere context waarin de leerling functioneert. Zoek naar de goodness-of-fit: vergroot de match tussen het zelf van de leerling en de omgeving. Bedenk dat het ook in de hulpverlening belangrijk is dat de begaafde jongere zich kan herkennen in de omgeving.
- Probeer niet alleen de leerling maar ook de ouders te begrijpen.
- Denk ook aan kleine dingen zoals bellen met ouders, een kort huisbezoek of de klas kaarten laten sturen.
- Let op je houding als professional tegenover de leerling en de ouders: zorg voor veiligheid, vertrouwen, empathie, en sluit aan vanuit hun belevingswereld.
- Verzuim verdient nooit het voordeel van de twijfel: maak een passende route vanaf het eerste moment van verzuim.